

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу Єрка Андрія Віталійовича
«Конструктивно-географічні засади організації
спортивно-оздоровчого туризму Волинської області»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата географічних наук за
спеціальністю 11.00.11 – конструктивна географія і раціональне
використання природних ресурсів

1. Актуальність обраної теми дисертаційного дослідження та її зв'язок з науковими планами, програмами, темами.

В системі туристської діяльності нашої країни особливе місце посідає спортивно-оздоровчий туризм, орієнтований на важливу соціальну категорію нашого суспільства. Соціальна значущість цього сегменту туризму проявляється у фізичному оздоровленні молоді, профілактиці захворювань, освітньо-виховному, пізнавальному значенні, орієнтації підростаючого покоління на здоровий спосіб життя, формування активної життєвої позиції, розвитку кращих моральних людських якостей, естетичному та екологічному вихованні, становленні національної самосвідомості та патріотизму кожного громадянина. До цього всього має безпосереднє відношення дисертаційне дослідження А.В. Єрка, все це підтверджує актуальність виконаного дослідження. Особливу цінність становлять новаторські опрацювання, представлені в дисертації, що розкривають структуру та територіальну організацію спортивно-оздоровчого туризму в Україні та Волинській області зокрема, розробку конструктивно-географічної моделі функціонування та розвитку цього сегмента туристської галузі.

Аналіз і творче опрацювання цих матеріалів на тлі ще недостатньо розвинутого методологічного підґрунтя дозволили здобувачу вдосконалити і адаптувати до умов Волинської області можливості використання рекреаційно-туристського потенціалу для потреб спортивно-оздоровчого туризму.

Актуальність дисертаційного дослідження підтверджується ще й тим, що воно виконано у рамках науково-дослідницької теми «Екологічний та сільський туризм, туристичне краєзнавство» кафедри фізичної географії Волинського національного університету імені Лесі Українки.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність.

Наукові положення, висновки і рекомендації дисертаційного дослідження є власними, самостійно отриманими та опублікованими. Вони достатньо обґрунтовані й достовірні. Про це свідчить досягнута в дисертації послідовна мотивована логіка викладу матеріалів дослідження, аргументована узгодженість їх з наявними теоретико-методологічними, методичними, регіональними, прикладними опрацюваннями попередників – рекреологів, туризмознавців, фахівців з конструктивної географії. Обґрунтованість і достовірність оригінальних авторських розробок дисертанта забезпечена достатньою апробацією результатів дослідження на наукових конференціях (11) та високим ступенем опублікованості власних результатів (список публікацій за темою дисертації налічує 25 позицій). Досить повним є список використаних джерел (165 найменувань).

Достовірність результатів дисертаційного дослідження підтверджується опрацюванням значного масиву статистичної інформації Головного управління статистики у Волинській області; Волинського обласного центру національно-патріотичного виховання, туризму і краєзнавства учнівської молоді Волинської обласної ради; національних природних парків «Шацький», «Прип'ять-Стохід» та «Цуманська пуша».

Теоретико-методологічною основою дослідження спортивно-оздоровчого туризму Волинської області слугує системний конструктивно-географічний підхід, основні положення рекреаційної географії та географії туризму. Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані у дисертаційній роботі, ґрунтуються на реальній статистичній, графічній і картографічній основі. У

тексті дисертації вміщено 41 таблицю і 33 рисунки. Окрім цього, є 7 додатків. Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечується застосуванням системи методів дослідження, які використовувалися для вирішення поставлених завдань. У процесі аналізу структури і територіальної організації спортивно-оздоровчого туризму Волинської області дисертант використовує загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, серед яких провідними є структурний та статистичний, аналіз потенціалу поля, картографування, районування, порівняння тощо.

3. Наукова новизна сформульованих у дисертації основних положень і висновків.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження А.В. Єрка полягає в тому, що:

- вперше комплексно досліджено закономірності розвитку спортивно-оздоровчого туризму Волинської області (с. 71-102); визначено туристсько-рекреаційну ємність територіальних систем у межах Волинської області й здійснено відповідне оцінювання ландшафтів (с. 132-141);

- виконано рекреаційно-туристичне районування спортивно-оздоровчого туризму території Волинської області (с. 154-157); здійснено SWOT-аналіз спортивно-оздоровчого туризму в умовах переформатування туристичної галузі (Табл. 4.3. с. 182-185); розроблено Стратегію розвитку спортивно-оздоровчого туризму області (с. 177-181).

- удосконалено наукові підходи до класифікації спортивно-оздоровчого туризму; методичні основи конструктивно-географічного дослідження спортивно-оздоровчого туризму (с. 36-46, Рис. 1.1.);

- набули подальшого розвитку конструктивно-географічна оцінка природно-ресурсних передумов розвитку спортивно-оздоровчого туризму; підходи до спортивно-оздоровчого групування адміністративних районів Волинської області в умовах територіальної реформи (с. 106-130).

4. Значущість дослідження для науки і практики та шляхи його використання.

Розроблені та обґрунтовані в дисертації наукові положення, висновки та рекомендації мають теоретичне значення, оскільки збагачують конструктивно-географічні розділи теорії географії туризму й спрямовані на вдосконалення розвитку та розміщення об'єктів спортивно-оздоровчого туризму регіону.

Отримані наукові результати можуть бути використані в різних сферах освіти й науки, зокрема дослідження пов'язане з навчальним процесом географічного факультету Волинського національного університету імені Лесі Українки під час викладання навчальних дисциплін «Самодіяльний туризм», «Екологічний туризм» та «Інклюзивний туризм», що підтверджується довідками про впровадження. Теоретичні узагальнення та методичні прийоми, викладені в дисертації, можуть бути використані для конструктивно-географічних досліджень спортивно-оздоровчого туризму адміністративних областей України.

Розроблені безпосередньо автором туристичні маршрути впроваджені в діяльності місцевого туристичного бізнесу, що засвідчується відповідними довідками. Результати дослідження використовуються в навчальному процесі Волинського обласного центру національно-патріотичного виховання, туризму і краєзнавства учнівської молоді Волинської обласної ради під час проведення гурткової роботи, до реалізації якої має безпосереднє відношення А.В. Єрка.

5. Зміст та завершеність дисертаційного дослідження.

Структура дисертаційної роботи Єрка А.В. є логічною та коректною. Дослідження - завершене, про що свідчать отримані у чіткій відповідності до поставленої мети і наукових завдань результати й висновки. Робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Дисертація викладена на 249 сторінках, з яких 181 сторінка основного тексту.

У першому розділі «Теоретико-методичні аспекти дослідження спортивно-оздоровчого туризму регіону» узагальнено теоретико-методичні аспекти

дослідження спортивно-оздоровчого туризму (с. 30-34), проаналізовано термінологічну базу (с. 35-36), класифікації й типології спортивно-оздоровчого туризму (с. 36-50), наведено алгоритм конструктивно-географічного дослідження спортивно-оздоровчого туризму Волинської області (Рис.1.8, с. 65).

У другому розділі «Природно-ресурсні фактори формування спортивно-оздоровчого туризму Волинської області» зроблено оцінку природно-ресурсного забезпечення для потреб СОР (с. 71-98), охарактеризовано антропогенні чинники формування СОР (с. 98-102) і передумови створення туристичної інфраструктури області (с. 102-106), подано аналіз видів та особливостей СОР у межах Волинської області (с. 106-130).

У третьому розділі «Конструктивно-географічна оцінка спортивно-оздоровчого туризму Волинської області» представлено конструктивно-географічну оцінку як основу організації спортивно-оздоровчого туризму (с. 132-141), визначено просторову динаміку туристичних потоків краю (с. 141-153), описано територіальну структуру спортивно-оздоровчого туризму та її елементи (с. 154-171).

У четвертому розділі «Проблеми та оптимізація розвитку спортивно-оздоровчого туризму Волинської області» дисертант закономірно пропонує розробки проблемних складових частин оптимізації розвитку спортивно-оздоровчого туризму регіону (с. 172-176), розробки стратегії розвитку спортивно-оздоровчого туризму (с. 177-180) й пропонованих шляхів розвитку СОР Волинської області (с. 181-197). Проведений SWOT-аналіз СОР дав підставу виявити його слабкі та сильні сторони, можливості й загрози подальшого розвитку (Табл. 4.3. с. 182-185).

6. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

При загальній позитивній оцінці дисертаційної роботи Срка А.В. слід звернути увагу на деякі дискусійні положення та зауваження, які вимагають додаткових пояснень.

1. У дисертаційній роботі варто було би приділити увагу історичним

аспектам становлення й розвитку спортивно-оздоровчого туризму у Волинській області, оскільки вони значною мірою мали вплив на сучасний стан цього сегменту туризму.

2. В авторефераті йдеться про «дослідження закономірностей розвитку спортивно-оздоровчого туризму Волинської області». Якими є ці закономірності? В тексті роботи вони оформлені досить «розмито», тож потребують конкретизації.

3. Є ряд запитань до методичної складової та формування оціночних показників. На ст. 87 бачимо в таблиці сумарний показник 23 бали, а в формулі натомість 20, на ст. 96 – 19 балів (у формулі - 17). Також не надано пояснення, яким чином площа ландшафтів (S) трансформується в бальні показники (ст. 134).

4. Підрозділ 2.4. «Види й особливості спортивно-оздоровчого туризму в межах Волинської області» значно краще би сприймався, якщо б автор унаочнив його картографічним матеріалом. Йдеться про візуалізацію туристичних маршрутів та екостежок.

5. Викликає повагу підрозділ 3.2. «Просторова динаміка туристичних потоків краю», що показує стан та тенденції туристичного ринку. Проте хотілося би побачити частку саме спортивно-оздоровчого туризму в загальній структурі туристичних показників.

6. Враховуючи зацікавленість спортивно-оздоровчим туризмом, особливо в умовах пандемії, в ній можна було би ще розвинути напрям комерційного сегменту, проблеми якісного супроводу груп, питання забезпечення безпеки, якісного знакування туристичних шляхів, організації та проведення змагань, але з огляду на обмеження до обсягу дисертаційної роботи, це виглядатиме скорше як побажання.

Загалом же на фоні значущості й безсумнівної цінності роботи зазначені зауваження є дрібними й малоістотними.

7. Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій в опублікованих працях.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях є достатньою. Зокрема, теоретико-методичні аспекти дослідження спортивно-оздоровчого туризму регіону (розділ 1) представлені у 5 публікаціях; особливості природно-ресурсних факторів формування спортивно-оздоровчого туризму Волинської області (розділ 2) - у 7 інших; конструктивно-географічна оцінка спортивно-оздоровчого туризму Волинської області (розділ 3) подано у 11 публікаціях дисертанта, проблеми та оптимізація розвитку спортивно-оздоровчого туризму Волинської області (розділ 4) розкриті у 5-ти публікаціях. Загалом результати дисертаційного дослідження відображено у 25 наукових працях: 9 - у фахових і 2 - в міжнародних наукових періодичних виданнях, 1 - у колективній монографії, 13 – у збірниках матеріалів конференцій та інших наукових виданнях.

8. Ідентичність змісту автореферату та основних положень дисертації.

Автореферат дисертації за змістом цілком відповідає основним положенням дисертаційної роботи, є ідентичним із результатами і відображає зміст, висновки, рекомендації дисертації.

9. Відповідність дисертації нормативним документам.

Проведене дисертаційне дослідження відповідає паспорту спеціальності 11.00.11 – конструктивна географія і раціональне використання природних ресурсів. За змістом і оформленням дисертаційна робота відповідає нормативним вимогам до кандидатських дисертацій – пунктів 9, 10 та 12 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою КМУ №567 від 24.07.2013 року (зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМУ №656 від 19.08.2015 року та №1159 від 30.12.2015 року). Текст дисертації викладений державною мовою згідно чинного законодавства.

10. Загальний висновок та оцінка дисертації.

Дисертаційна робота Єрка Андрія Віталійовича «Конструктивно-географічні засади організації спортивно-оздоровчого туризму Волинської області» відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України щодо дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук, є самостійною науковою завершеною працею, містить теоретичні, методичні та практичні наукові розробки, що роблять вагомий внесок у вдосконалення методичних основ конструктивно-географічного дослідження спортивно-оздоровчого туризму Волинської області.

Актуальність дослідження, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність, наукова новизна та практичне значення результатів, відповідність дисертації нормативним документам є підставою для присудження її автору Єрку Андрію Віталійовичу наукового ступеня кандидата географічних наук за спеціальністю 11.00.11 – конструктивна географія і раціональне використання природних ресурсів.

Офіційний опонент:
завідувач кафедри конструктивної географії
та рекреаційного природокористування
Чернівецького національного
університету імені
Юрія Федьковича,
доктор географічних наук, доцент

Ж. І. Бучко

